

BEHOVSBESTEMT JORDBEARBEJDNING OVEN PÅ TØRKEN

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Afstem graden af jordbearbejdning efter jordens vandindhold og formålet med jordbearbejdningen.

I år er der rigtig god grund til at reducere jordbearbejdningen: Dels er der ikke meget plantemateriale at nedmulde og dels er det meget vigtigt at holde på den smule vand, som er i jorden, og den begrænsede nedbør, som DMI har på langtidsprognosen for august og hen i september måned. Endvidere har tørken ved sprækkedannelser og udtørring givet en effektiv løsning af pakket lerjord, som begrænser behovet for mekanisk jordløsning.

PAS GODT PÅ JORDENS VANDINDHOLD

Ifølge DMI er der stadig lange udsigter til betydelige nedbørsmængder (**6-ugers vejrprognose**). Det er derfor væsentligt at passe godt på det vand vi får, dvs. at mindske fordampningen og risikoen for overfladeafstrømning ved tordenbyger. En ubehandlet jord med stub og planterester giver jorden en effektiv "stråhat" på, som begrænser jordens varmeoptag når solen bager, både ved skygevirkning og som følge af en lysere overflade, som reflekterer solens stråler. Så ud over et stort henfald af ukrudtsfrø, når marken holdes uberørt efter høst, begrænses fordampningen. Fordampningstabet kan være stort fra det øverste jordlag. Hvor der er opklaring efter bygevejr, fordamper der typisk 5-10 mm fra ubevokset jord i de følgende dages tørvejr, og et isolerende lag af planterester kan begrænse dette tab.

På lerjorder med skorpe- og sprækkedannelse, kan den opadgående vandtransport og dermed fordampningstabet fra ubevokset jord begrænses ved at harve overjorden ganske øverligt, dvs. blot de øverste par cm. Sammen med planterester, vil den brudte overflade desuden assimilere vand fra kraftige byger mere effektivt end en skorpet fast overflade.

HVOR LIDT JORDBEARBEJDNING KAN MAN NØJES MED?

Vil man springe pløjningen over, er et godt udgangspunkt altid, at halmrester, avner og spildkorn er jævnt fordelt i hele skårbredden. Ellers får man let udfordringer med uens fremspiring. Såmaskinen er meget afgørende for, hvilke krav der er til såbeddet og dermed for graden af jordbearbejdning. En slæbeskærssåmaskine kræver, at der ikke ligger alt for meget og store stykker plantemateriale på overfladen og laver ofte det bedste resultat i pløjet eller grundigt harvet jord. Hvis halmen er fjernet, stubben ikke er meget høj og er så sprød, at den let smuldrer, kan slæbeskærssåmaskinen lave et fint såarbejde i en harvet jord, f.eks. med en øverlig tallerkenharvning (til godt sådybde) eller tandharvning til ca. 10 cm dybde.

Foto 1. Ensartet stub med en jævn fordeling af avner og halmrester er den perfekte start til pløjefri etablering (arkivfoto, LI)

Har man en tandskær- eller skiveskærssåmaskine med et større skærtryk (>10 kg/skær), er det skærenes stilling og afstand i fht at slæbe plantemateriale og markens jævnhed, som bestemmer behovet for den foregående jordbearbejdning.

Har du adgang til en såmaskine til direkte såning, skal du sikre dig, at marken er jævn og helt fri for dybe spor, at avner og stubrester er godt fordelt og at der ikke er alvorlige pakninger ovenpå sidste års våde vejr. Lerjordene skal nok være løsnet i sommertørken, mens sandjordene stadig kan være pakkede og kræve en opharvning.

Uanset hvilken metode som anvendes, så skal såarbejdet være i orden - og tjekkes undervejs! Kernerne skal ligge på fast bund, i ensartet og optimal sådybde og være dækket af jord. Succesen med næste års afgrøde starter her.

Fremspiret spildkorn og ukrudt kan nulstilles med en Glyphosatsprøjtning inden såning eller inden fremspiring af næste afgrøde (som formentligt går meget hurtigt pga høj jordtemperatur).

Det er oplagt at etablere efterafgrøder uden pløjning, men ellers prioriteres raps og korn i

sædskifte. Der kan evt. læses meget mere om reduceret jordbearbejdning i [Vejledning til pløjefri dyrkning](#)

HVOR MEGET NEDBØR SKAL DER TIL HVILKEN JORDBEARBEJDNING?

Ved pløjefri etablering kan der ca. tre uger inden planlagt såbedstilberedning harves øverligt for at sætte gang i spiring af spildkorn og ukrudt. Der kan i år godt være betydeligt med spildkorn, hvor der er høstet små kerner. Hvor der er høstet store kerner, er det en fordel at harve i forhold til at få gold hejre til at spire, men ellers overvejes at undlade harvningen. 15 mm nedbør er nok.

Hvis man afventer en traditionel etablering med pløjning, skal jordens vandindhold nærme sig markkapaciteten i pløjedybde for at ploven kan gå ordentligt i jorden og lave et godt arbejde. Det vil kræve omkring 50 mm nedbør indenfor fhv. få dage. Ved reduceret jordbearbejdning kræves ikke opfugtning af jorden til så stor dybde som ved pløjning. Bearbejder man til 10 cm dybde kræves således ca. den halve nedbørsmængde. Der skal være udsigt til mere nedbør inden fremspiring eller umiddelbart efter for at sikre en god etablering og at den nye afgrøde ikke udfordres af vandmangel fra vækststart.

Læs mere: [Hvornår skal de efterårssåede afgrøder sås i 2018?](#)

Kontakt din lokale rådgivningsvirksomhed, hvis du vil vide mere om dette emne.